O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
I.M. Tuxtasinov
2023-yil "30" 08

Ro'yxatga olindi № BD-60320100-1.08
2023-yil "30" 08

JURNALISTIKADA MEDIASAVODXONLIK VA FAKTCHEKING FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

Ta'lim sohasi: 320 000 – Jurnalistika va axborot

Ta'lim yo'nalishi: 60320100 – Jurnalistika (xalqaro jurnalistika)

Fan/modul kodi JMFC1304	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	ECTS-Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy	**Ta'lim tili** O'zbek		**Haftadagi dars soatlari** 3	
1	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg'ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Jurnalistikada mediasavodxonlik va faktcheking	48	72	120

2

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga mediata'lim tushunchasi, uning konseptual asoslari, medianing paydo bo'lishi demokratik jamiyatda tutgan o'rni, shakllanishi va taraqqiyoti tendensiyalari to'g'risida ilmiy tushuncha hosil qilish, mediasavodxonligini oshirishdan iborat.

Fanning vazifasi – talabalarga milliy ma'naviyatimizni axboriy tahdidlardan asrash, nazariy bilimlarni egallagan holda axborotlarni tahlil etish, axborotlar manbasi, maqsadi, foydalanish media usullarini aniqlash, globallashuv sharoitida axboriy madaniyat zaruriyatini tushunish, OAV aholining mediasavodxonligini oshiruvchi vosita sifatidagi rolini bilish, medita'limning vazifalari, prinsiplari o'zlashtirgan holda reallik va reprentsiyaning mosligi yoki qarama-qarshiligini aniqlay olish, an'anaviy va elektron OAVda uzatilayotgan axborotning ta'sirini tasavvur qilish bo'yicha amaliy ko'nikmalar shakllantirish.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1. Jurnalistikada mediasavodxonlik va faktcheking – zamonaviy ijtimoiy-gumanitar fan sifatida
2. Mediata'limning asosiy yo'nalishlari va konsepsiyasi
3. Mediata'lim taraqqiyotining tarixiy bosqichlari
4. Mediata'limning nazariy asoslari
5. Internet va mediata'lim Vizual mediata'lim
6. Mediamatnlarning diskursiv tahlili
7. Auditoriyaga ta'sir qilishning psixologik va texnologik usullari
8. Axborot xavfsizligini ta'minlash mediata'limning ahamiyati Mediasavodxonlikning tarkibiy qisimlari.
9. Jurnalist faoliyatida mediasavodxonlik
10. Auditoriyaning OAVga bo'lgan ishonchini ortitish muammosi
11. Mediadan mediani himoya qilish va uni jurnalistga zarur mediasavodxonlik komponentlari
12. Mediakontent yaratishda auditoriya bilan munosabatlarda axboriy savodxonlikni ilgari surish

Ma'ruza mashg'ulotlari professor-o'qituvchi tomonidan zamonaviy pedtexnologiyalar asosida interfaol usullar orqali tashkillashtiriladi.

III. Seminar mashg'ulot mavzulari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulot mavzulari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Globallashuv sharoitida mediata'limning dunyoda tutgan o'rni
2. Media va axborotni yaratish va undan foydalanish
3. Mediata'lim xorijiy tajriba
4. Axboriy tahdidlardan himoyalanishda mediata'lim prinsiplaridan foydalanish
5. Internet odob-axloqi
6. Kinoning auditoriya ideallarini shakllantirishga ta'siri. O'yinlar ijtimoiy faoliyat turi sifatida
7. Mediamahsulotlarning diskursiv tahlili
8. Manipuliyativ texnologiyalardan auditoriyani himoya qilish
9. Mediamatnlarda foydalanilgan psixologik va texnologik usullarni aniqlash
10. Xalqaro axborot tarqatishni tartibga solish muammolari va milliy axborot xavfsizligini ta'minlash
11. Media va axboriy savodxonlikni oshirish instrumentariyasi
12. Mediasavodxonlikni ilgari surish

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mediata'lim tarixi predmeti va tushunchasi haqidagi adabiyotlar tahlili
2. Vizual matn yoki qisqa syujet rejasini tuzish (fotografiya, video, komiks, ertak, kompyuter grafikasi va h.k)
3. O'z medialoyihasini ishlab chiqish va taqdim etish
4. Dunyo mamlakatlaridagi mediata'lim tarraqiyoti
5. Qisqa metrajli vizual mediamahsulotlar yaratish
6. Taniqli mediapedagoglar faoliyati
7. Medianing auditoriyaga ta'siri
8. YUNESKO va mediata'lim
9. M. Maklyuenning medita'lim taraqqiyotiga ko'rsatgan ta'siri
10. AQSHda mediata'lim. Mediasavodxonlik videosavodxonlik sifatida.
11. Avstraliya mediata'lim modeli ("kommunikator" – "axborot" – "kanal" – "qabul qiluvchi" – "ta'sir")
12. Rossiyada medita'lim rivojlanishi bosqichlari
13. Mediata'limning markaziy konsepsiyasi – reprezentatsiya
14. Axboriy savodxonlik va mediasavodxonlik
15. Jurnalistik ta'lim mediata'limning professional ko'rinishi sifatida
16. Nokasbiy medita'lim xususiyatlari
17. Uzluksiz ta'lim tizimiga medita'limni tatbiq etish – dolzarb pedagogik

	muammo 18. O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalarida jurnalistlar tayyorlash tizmining yaratilishi va bugungi kundagi tarraqiyoti 19. O‘zbekistonda mediata’limni rivojlantirish istiqbollari 20. Zamonaviy mediata’lim taraqqiyotining asosiy omillari 21. Globallasguv davrida axboriy madaniyat zarurati 22. Mediamahsulot turlari 23. OAV aholining nediasavodxonligini oshiruvchi vosita sifatida 24. “Fikrga qarshi- fikr, g‘oyaga qarshi – g‘oya, jaholatga qarshi ma’rifat” degan tamoyilning mediamadaniyatning asosiy g‘oyasi sifatida. 25. Tahririyatni boshqarishda ijodiy, siyosiy maqsadlar bilan birgalikda 26.Zamonaviy tahririyatda bosh muharrirning tutgan o‘rni 27.Davriy nashrning ijodiy konsepsiyasining o‘ziga xosligi 28.Bisnes rejalashtirish 29. Tahririyatdagi ijodiy jarayonni boshqarish 30.Tahririyatning iqtisodiy ko‘rsatkichlarini optimallashtirishda boshqaruvning roli 31. Xodimlar siyosati – tijoriy media loyihalarni muvaffiqyatli boshqaruv omili sifatida 32. Maqsadni belgilash, strategiyani shakllantirish va taktika tanlash mediarejalashtirishning uch asosiy komponenti sifatida 33. Media reja va uning tarkibiy qimlari
3	**V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: • matbuot, OK va jamiyatning o‘zaro munosabati; • – axborot – jurnalistikaning asosiy quroli, vositasi ekanligi; • – “Jurnalistikada mediasavodxonlik va faktcheking” tushunchasining asosiy, tayanch tushuncha ekanligi; • – OAVda universallik va ixtisoslashuv, ommaviy nashrlar, soha va tarmoq nashrlari, maxsus nashrlar ***haqida tasavvurga ega bo‘lishi;(bilim)*** • – jurnalistikaning harakat kuchlari va ularning o‘zaro munosabatlarini; • – OAV tahririyatlari, axborot agentliklari, axborot xizmatlari, reklama tashkilotlari va boshqa muassasalarni; • – jahon jurnalistikasi va OK taraqqiyotining asosiy omillari va istiqbolini; • – OAV vazifalari va o‘zaro ta'siri haqidagi ma'lumotlarni; • – jamoatchilik va OAVning o‘zaro munosabatini ***bilishi va ulardan foydalana olishi;(ko‘nikma)*** • – jahon jurnalistikasi va OKning tarixiy taraqqiyotiga oid asosiy

	prinsiplardan foydalanish; • – OAV va OK nazariyasi va sistemasi to‘g‘risidagi bilimlarni amaliyotda qo‘llay olish; • – nazariy va amaliy bilimlarni o‘z faoliyatlarida qo‘llash; – OAV va OK sistemasiga axborot va kommunikativ texnologiyalarning ta'siri bo‘yicha *ko‘nikmalariga(malakalariga) ega bo‘lishi kerak.*
4	**VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:** • maruza mashg‘ulotlar; • interfaol keys-stadilar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha yozma ishni topshirish.
6	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Do’stmuhammad X. Axborot mo’jiza, joziba, falsafa, Monografiya, - T/ “Yangi asr avlodi”, 2013.-317 b. 2. Mamatova Y., Sulaymonova S. O’zbekiston medita’limi taraqqiyoti yo’lida. O’quv qo’llanma. – T. “Extremum-press”, 2015. – 95b. 3. Медиаобразование сегодня: содержание и менеджмент/ Под ред. А.В. Федорова – М.: Изд-во Гос. Уни-иа управления, 2012. – 80c. 4. Фатеева И.А Медиаобразование: теоретические основы и опыт реализация. Челябинск: Изд-во Челяб. Гос. Ун-та, 2007 с. **Qo‘shimcha adabiyotlar:** 1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O‘zbekiston, 2016. – 29 b. 2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizning mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.:O‘zbekiston, 2017. – 485 b. 3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. – T.:O‘zbekiston, 2017. – 103 b. 4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O‘zbekiston, 2017. 5. Mo‘minov F.A. Jurnalistika ijtimoiy institut sifatida. - T., 1998. 1. Svik V. L. Vvedenie v spetsialnosti M.: Izdatelstvo DIDMNEPU, 2000. An introduction to journalism by Richard Rudin & Trever Ibbotson.

	Printed in UK, 2002. 2. Introduction to journalism by Dianne Smith. Printed in USA, 2010. 3. Journalism studies by Andrew Calcutt & Philip Hammond. Published in USA, 2011. 4. The handbook of journalism studies. Edited by Karen Wahl Jorgensen Thomas Hanitzsch. New York, 2009. 10. Davyatan S. Redaksionnыe ustavы. Pod.red. Rixtera A.G. M., 2004. 11. Fixtelius E. Desyat zapovedey jurnalistiki, Stokgolm, 1999 g. 12. Professional mahorat sari to'rt qadam. (Jurnalistlar uchun o'quv qo'llanma). –T., 2002. 13. Jurnalistika kak postupok. Otv.red.Simonov A. M., Izd-vo Prestij, 2005 14. Girgin A.Gazeteciliğin temel ilkeleri. D&R Yayları, 2008. 15. Yaylagül L. Kitle İletişim Kuramları. Dipnot Yayınevi, 2006. **Axborot manbalari:** 1. http://www.mediasprut.ru/media/media.shtml 2. http://journalism.narod.ru/ 3. http://www.library.cjes.ru/online/ 4. http://www.infohome-altai.ru/node/143
7	Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2023-yil "30" 08 dagi "1"-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8	**Fan/modul uchun mas'ullar:** H.A.Aslanova - SamDChTI, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi dotsenti, PhD. D.Sh.Mamirova - SamDChTI, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi dotsent v.b., PhD.
9	**Taqrizchilar:** B.N.Turniyozov - SamDChTI, "O'zbek tili va adabiyoti" kafedrasi dotsenti, f.f.d. F.I.Toshev - "Zarafshon" gazetasi bosh muharriri.